

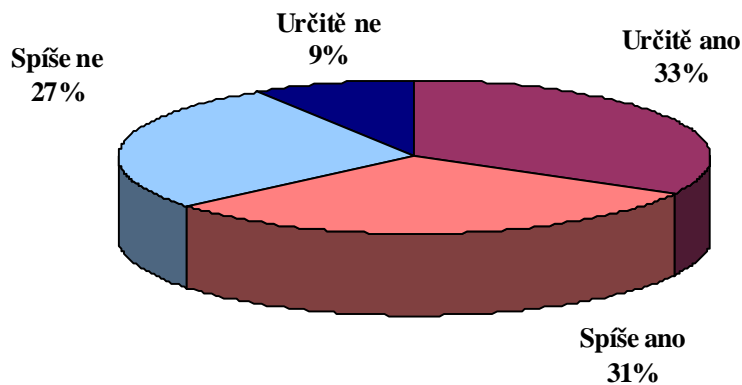
NARŮSTÁ OBAVA Z NEZAMĚŠTNANOSTI I SKEPSE K ÚČINNOSTI PODPOR A DÁVEK

V posledních třech letech vzrůstají obavy z nezaměstnanosti, v současné době je má 64 % ekonomicky aktivních občanů ČR. Tyto obavy významně souvisejí s nejvyšším dokončeným vzděláním, s vykonávanou profesí, věkem, materiálním zázemím i politickou orientací občanů. Značným problémem je to, že současný systém podpor a sociálních dávek nepovažují za motivační téměř tři čtvrtiny (72 %) občanů.

Citované výsledky pocházejí z výzkumu STEM provedeného na reprezentativním souboru obyvatel České republiky starších 18 let, který se uskutečnil ve dnech 1.–8. března 2011. Respondenti byli vybíráni metodou kvótního výběru. Na otázky odpovídal rozsáhlý soubor 1248 respondentů.

Obavy lidí z nezaměstnanosti sleduje STEM pravidelně již od roku 1993. Tyto obavy mají jednak obecnou povahu a jsou výrazem zprostředkované zkušenosti, jednak signalizují pocit bezprostředního ohrožení u ekonomicky aktivních obyvatel. U důchodců jsou logicky obavy z nezaměstnanosti nízké – letos v březnu je vyjádřilo 16 % z nich. Mezi občany v produktivním věku strach ze ztráty zaměstnání a obavy z nezaměstnanosti vyjádřily téměř dvě třetiny (64 %).

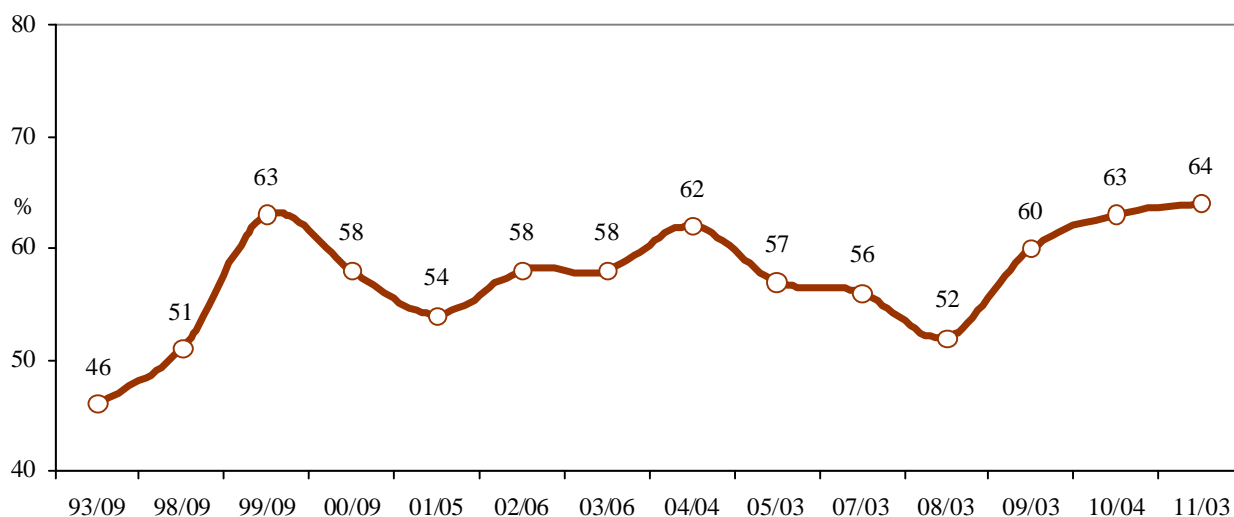
"Obáváte se Vy osobně nezaměstnanosti?"
(Populace ČR bez důchodců)

Pramen: STEM, Trendy 2011/3, 925 respondentů

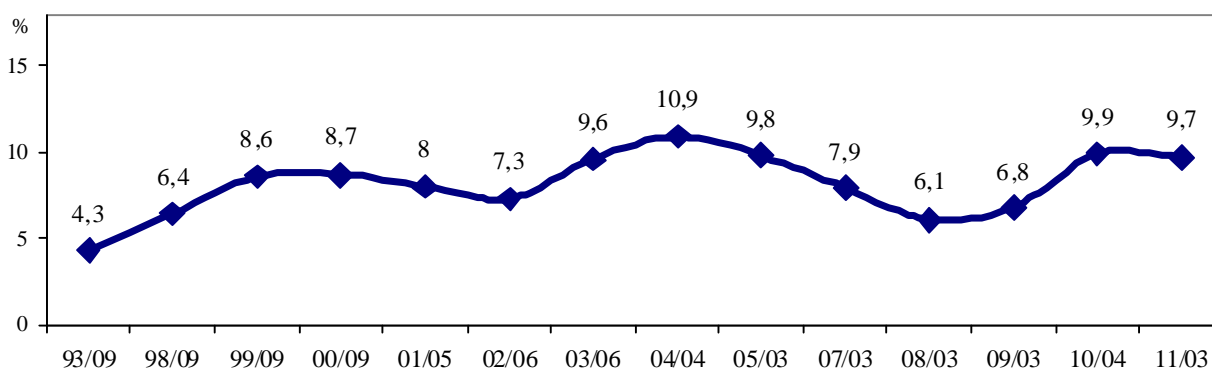
Při pohledu na dlouhodobý vývoj se ukazuje, že současná doba se řadí mezi období výrazných obav z nezaměstnanosti – v minulosti to byla období let 1999–2000 a období kolem roku 2004. Vzestup obav z nezaměstnanosti šel vždy ruku v ruce se zjišťovanou statistickou mírou nezaměstnanosti, která byla ve všech těchto obdobích kolem 9 až 10 %. Dlouhodobou řadu údajů STEM o obavách z nezaměstnanosti v následujícím grafu proto pro orientaci doplňujeme o data statistických ukazatelů nezaměstnanosti zveřejněných k daným termínům. Souvislost „subjektivních“ a „objektivních“ ukazatelů nezaměstnanosti je tu zcela zřejmá.

"Obáváte se Vy osobně nezaměstnanosti?"
(Populace ČR bez důchodců)

Pramen: STEM, Trendy 1993/9 - 2011/3

Statistická míra nezaměstnanosti k termínu výzkumů

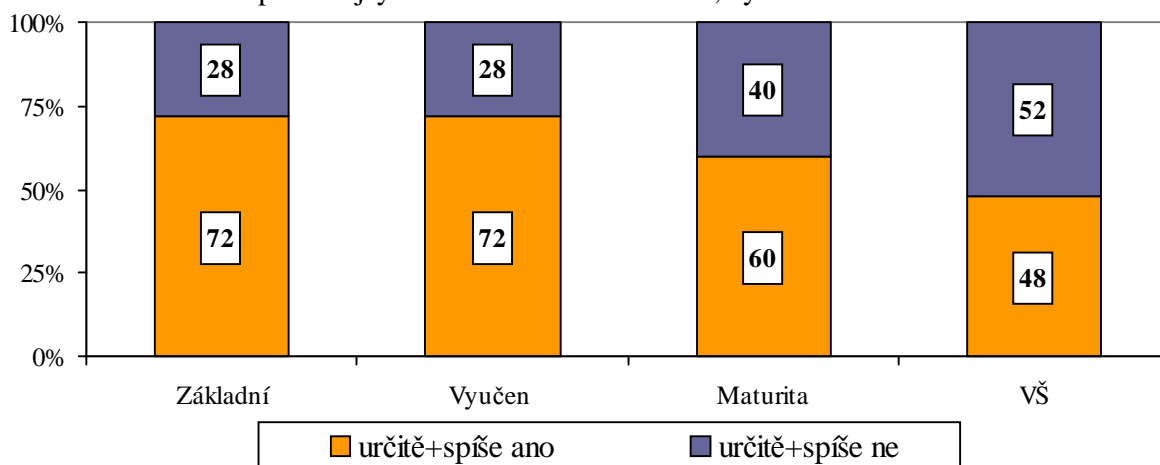

Pramen: <http://www.finance.cz/ekonomika/prace/nezamestnanost/>

(údaje o míře nezaměstnanosti dle MPSV; do roku 2002 jde o roční průměry,
od roku 2003 měsíční údaje publikované v době před dotazováním)

Rozdíly v obavách z nezaměstnanosti jsou dobře patrné u různých profesí: nezaměstnanosti se nejvíce obávají méně kvalifikovaní a manuálně pracující lidé (dělníci 78 %), relativně nejméně obav mají odborní pracovníci (nezaměstnanosti se obává necelá polovina z nich) či osoby samostatně výdělečně činné. Častější obavy mají zaměstnanci soukromého sektoru (68 %) než veřejného (61 %). Obavy z nezaměstnanosti významně souvisí s nejvyšším dokončeným vzděláním: zatímco z lidí vysokoškolsky vzdělaných se nezaměstnanosti obává sotva polovina, lidé se základním vzděláním nebo vyučení by se dali označit jako nezaměstnaností nejvíce ohrožené skupiny (nezaměstnanosti se obávají téměř tři čtvrtiny z nich – blíže viz následující graf).

"Obáváte se Vy osobně nezaměstnanosti?"
 podle nejvyššího dokončeného vzdělání; vyloučení důchodci

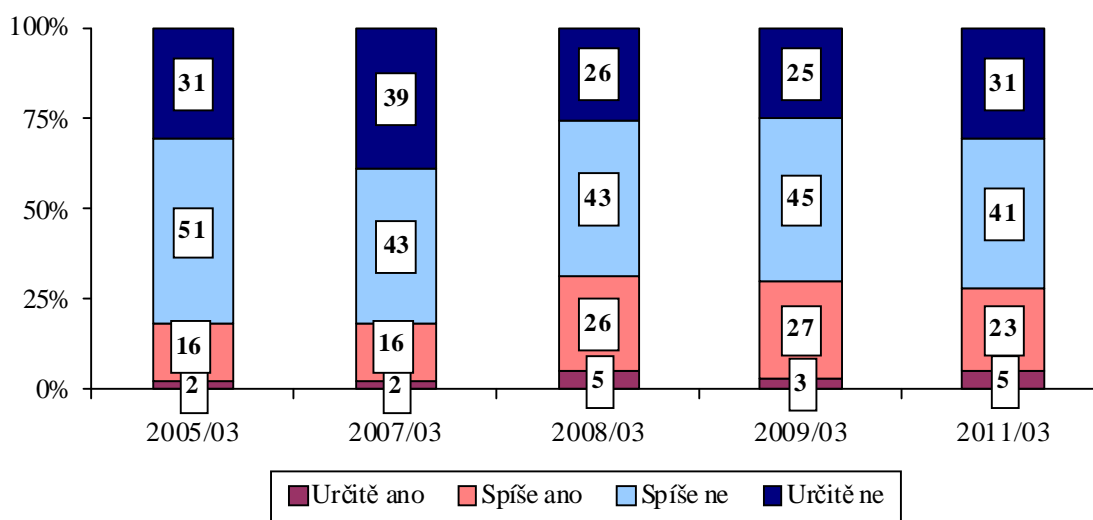

Pramen: STEM, Trendy 2011/3, 925 respondentů

Obavy ze ztráty zaměstnání mají stejné muži i ženy. Míra obav z nezaměstnanosti také výrazně souvisí s majetkovým zázemím lidí a s jejich politickou orientací (rozdíly mezi stoupenci levice a pravice odrážejí do jisté míry jejich sociální postavení – k levici se častěji hlásí hůře situovaní lidé apod.) Strach ze ztráty zaměstnání vyjadřují častěji lidé s horším materiálním standardem (84 % z nich) a levicově i středově smýšlející (71 resp. 70 % z nich).

Motivace pro hledání práce, resp. setrvání v zaměstnání je do jisté míry ovlivněna státním systémem sociálních podpor a dávek. Že současný systém podpor spíše demotivuje nezaměstnané hledat si práci a zajistit si tak dostatečné příjmy výdělečnou činností, si v současné době myslí sedm občanů z deseti (72 %).

"Myslíte si, že současný systém podpor a sociálních dávek dobře motivuje lidi, aby se nevyhýbali práci a snažili se zajistit si dostatečné příjmy výdělečnou činností?"

Pramen: STEM, Trendy 2005/03 - 2011/3

Při pohledu na vývoj odpovědí v čase (od roku 2005, kdy byla tato otázka ve výzkumu položena poprvé) je ve výsledcích vidět významný zlom, který se udál mezi roky 2007 a 2008. STEM tehdy zaznamenal výrazné zvýšení procenta lidí, kteří se současného systému podpor a sociálních dávek zastávali (i když jejich podíl nebyl zdaleka většinový). Tato změna velmi pravděpodobně souvisela s reformou veřejných financí a přípravou novely zákona o zaměstnanosti, jejímž cílem bylo právě zvýšení motivace k opětovnému začlenění na trh práce. Letošní výsledky potvrzují jistou stabilizaci podílu souhlasných názorů, ale zároveň ukazují zvýšení procenta zcela nesouhlasných mínění.

Výrazná skepse k účinnosti systému dávek a podpor je univerzální, vyjadřují ji ve stejné míře jak ženy, tak muži, různé věkové, vzdělanostní nebo sociální kategorie obyvatel. Žádné statisticky významné rozdíly se neprojevily ani mezi lidmi, kteří z nezaměstnanosti strach pociťují, a těmi, kteří jsou si svým zaměstnáním jisti a obavy z nezaměstnanosti nemají. Totéž platí i u názorů sympatizantů jednotlivých politických stran.